

**MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918” DIN ALBA IULIA
FACULTATEA DE ISTORIE ȘI FILOLOGIE
ȘCOALA DOCTORALĂ DE FILOLOGIE**

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

cu titlul

INSULĂ ȘI INSULARITATE.

**Poetică și politică a reprezentării în proza românească
și universală**

Conducător științific:

Prof. univ. dr. habil. DIANA CÂMPAN

Student-doctorand:

MIHEȚ (ȘTEFAN) MAXIMILIANA

ALBA IULIA

2020

Cuprins

Introducere

Capitolul I - Spațiul insular – un topos ofertant. Funcțiile și dinamica lui în imaginarul artistic

I.1. Evoluție, conceptualizare și contextualizare a spațialității din perspectivă pluridisciplinară

I.1.1. Evoluția conceptului de spațiu

I.1.2. Spațiu și ficțiune literară

I.2. Poetica spațiului insular – între utopic și distopic

I.2.1. Imaginar insular

I.2.2. Insula – un topos literar utopic/distopic. Definiri și etimologii

I.2.3. Dinamica spațiilor insulare între mit și simbol. Tipuri de insule/spații insulare

I.2.4. Alteritatea spațiului acvatic

Capitolul II - Scurtă incursiune în evoluția imaginarii insular în literatura universală

II.1. Continua redescoperire a insulei. Concretizarea cronotopului insular

II.1.1. Platon, *Atlantida* – cetatea ideală

II.1.2. Homer. Insulele odiseice

II.1.3. Thomas Morus, *Utopia* – o nouă Atlantidă

II.1.4. William Shakespeare, *Furtuna*. Exilul și refacerea Centrului

II.1.5. Daniel Defoe, *Robinson Crusoe*. Insula – spațiul Celorlalți

II.1.6. Jules Verne, *Doi ani de vacanță*. Insula aventurii

II.2. O nouă perspectivă: resemantizarea mitului. Rescriere și intertextualitate

II.2.1. Anatole France, *Insula pinguinilor*. Insula păgânilor

II.2.2. George Orwell, *O mie nouă sute optzeci și patru*. Falsa insularitate

II.2.3. William Golding, *Împăratul Muștelor*. Spațiul dezumanizării

II.2.4. Michel Tournier, *Vineri sau limburile Pacificului*. Deconstrucția individualismului modern

Capitolul III - Poetica spațiilor insulare în proza românească

III.1. Nevoia de *alte lumi*

III.1.1. Ipostaze ale insularității în proza românească

III.2. Spații insulare utopice – reprezentări ale paradisiacului

III.2.1. Imaginar insular eminescian

III.2.1.1. *Cezara*. Insula lui Euthanasius – centru spiritual al perechii ancestrale

III.2.1.2. *Avatarii faraonului Tlă*. Spațiul avataric compensativ de la capătul labirintului

III.2.1.3. *Sărmanul Dionis*. Exilul în spațiul insular oniric

III.2.2. Regăsirea sacralității

III.2.2.1. Mircea Eliade, *Șarpele*. Insula lui Andronic – o nouă ipostaziere a insulei lui Euthanasius

III.2.2.2. Insula ca destinație finală

III.3. Spații insulare distopice – reprezentări ale Infernului

III.3.1. Lumi distopice

III.3.2. Al. Macedonski, *Thalassa*. Insula – închisoare, spațiu al extremelor

III.3.2.1. Eros și desacralizare pe insula de foc

III.3.2.2. Infern acvatic

III.3.3. Izolare prin limite. Orașul – insulă, spațiu distopic

III.3.3.1. Țărnuțul – spațiu liminal al insularității citadine damnate

III.3.3.2. A. E. Baconsky, *Echinoxul nebunilor și alte povestiri*.

Însingurarea maladivă și ratarea identității

III.3.3.3. A. E. Baconsky, *Biserica neagră*. Orașul – cetate, spațiu claustrant

III.3.4. Ideologia comunistă și insularizarea maladivă. O radiografie a societății totalitare

Concluzii

Bibliografie selectivă

CUVINTE-CHEIE

Spațiu, insulă, topos, contextualizare, ipostaziere, insularitate, izolare, imaginar, vis, realitate, simbol, rescriere, intertextualitate, utopie, distopie, paradisiac, infernal, sacru, profan.

INTRODUCERE

Lucrarea de față își propune un popas exegetic asupra simbolisticii spațiului insular, identificat ca spațiu privilegiat în marile literaturi ale lumii și, cu particularități specifice, în proza românească. Insula este, în imaginarul artistic consacrat, spațiul utopic/distopic cu un potențial de semnificare consistent, prin oferta de solitudine și de retragere identitară absolută, omul fiind dominat, dintotdeauna, de tentația evadării într-un spațiu alternativ fascinant, provocator, diferit de lumea sa. Insula, receptată ca un spațiu al disensiunilor, al fuziunii lumilor, al redescoperirilor, dar și al alienării, manifestă o inexorabilă atracție asupra imaginarului uman prin însăși natura sa dihotomică. De aceea, spațiile insulare au devenit spații ce atrag, fascinează și influențează imaginarul literar, îndeosebi, din perspectiva simbolisticii și a densității arhetipale. Astfel, încercăm să stabilim o clasificare a tipurilor de insule/spații insulare, demonstrând că spațiul și-a pierdut trăsăturile concrete, dobândind noi valențe abstracte, ce oferă multiple perspective de analiză (corpusul de texte intrate în atenția noastră este elocvent în acest sens).

Lucrarea intitulată *Insulă și insularitate. Poetică și politică a reprezentării în proza românească și universală* a fost elaborată în urma unor întrebări și ipoteze cu referire la tematica spațiului, în special a spațiului insulei, o tematică extrem de ofertantă ca potențialitate alegorică pentru imaginarul creator și un izvor de sensuri mereu viu. Tema este pe cât de ofertantă, pe atât de atractivă și permite o gamă largă de posibilități de interpretare, arta, în genere, și, prin excelență, literatura facilitând imaginarea unor spații variate care constituie o reprezentare complexă a lumilor plăsmuite ce s-au statornicit prin unicitatea lor în imaginarul colectiv, fiind înțelese ca spații compensative / adiacente / alternative realității.

MOTIVAȚIA CERCETĂRII

Motivele alegerii acestei teme sunt atât de natură subiectivă, cât și de natură obiectivă. Din punct de vedere subiectiv, analiza spațiului insular mărturisim că ne-a preocupat încă din timpul studiilor de masterat, când am descoperit ubicuitatea peisajelor insulare ce contravin anumitor neliniști ideologice și culturale, formate perfect pentru dramă, deci o destinație ideală pentru ficțiune, iar din punct de vedere obiectiv, subiectul a fost insuficient abordat, lăsând loc unei arii largi de posibile interpretări, prin activarea unui instrumentar analitic variat, ceea ce îi conferă un caracter actual, mereu proaspăt.

Noutatea și originalitatea cercetării sunt date de proiectarea unor noi interpretări în ceea ce privește spațiul insular ca topos privilegiat în literatură, delimitând diverse tipuri de insule și principiile fenomenologice care fundamentează poetica și politica insularizării ca act ontologic. Atât tematica propusă, cât și ierarhizarea acestor tipuri de spații au rezultat în urma unui exercițiu hermeneutic desfășurat concentric, cu un instrumentar multiplu, cu deschideri interdisciplinare, ancorat în arealul tematologiei, comparatismului, teoriei imaginarului, arhetipologiei, teoriei mentalităților, sociologiei literare, filozofiei și religiei. Intenția a fost de a revizita un teritoriu de creație universală și românească, asumat diacronic și sincron, din perspectiva influenței cronotopilor asupra evoluției destinale a personajelor, punctând faptul că, în narațiunile care alcătuiesc corpusul tezei, este evidentă validarea spațiului nu doar ca fundament teoretic, ci și ca suprapersonaj-actant, de tip nucleu referențial.

Corpusul de texte s-a bazat pe o triere strictă, comparativă, astfel încât a cuprins opere-reper, care proiectează simboluri matriciale ale spațiului insular și aparțin diferitelor perioade ale literaturii universale și românești. De asemenea, operele selectate au fost analizate succint și comparativ, urmărind, în special tema, elementul dominant în ceea ce privește spațiul, dar și tipologia personajului și evoluția acestuia în paralel, complementar sau, cel mai adesea, într-o perfectă simbioză cu spațiul asumat, în funcție de politica de plasare destinală, marcată la nivelul *histoire*-ului. Consemnăm faptul că lirica - deși extrem de ofertantă, la rândul ei, în direcția noastră de cercetare - nu se regăsește în ținta cercetării noastre, întrucât o atare extensie a corpusului ar necesita alocarea unui spațiu de analiză mult prea vast.

Elaborată în trei capitole, lucrarea de față încearcă să delimiteze, într-o factură proprie comparatist-analitică, similitudini și diferențe în ceea ce privește spațiul insular al operelor selectate, conștientizând faptul că fiecare operă are un status unic și, implicit, potențează imaginarul artistic al receptorului de artă. De specificat este faptul că nu s-a urmărit numai o analiză pur descriptivă a tipurilor de spații insulare, ci și o adnotare care a avut ca obiectiv trasarea unui punct de vedere propriu prin punerea în evidență a trăsăturilor de bază și a

semnificațiilor derivate, cu un accent deosebit pe instituirea spațiului insular nu doar ca fundal-suport al narațiunilor, ci și ca actant, ca supra-personaj care deține, în esența lui, un rol asemănător conștiinței în traseul destinal al personajelor.

Primul capitol, *Spațiul insular – un cronotop ofertant. Funcțiile și dinamica lui în imaginarul artistic*, vizează aprofundarea cadrului teoretic al problematicii spațiului, de aceea am propus ideea unei analize a sensurilor esențiale ale termenului de spațiu conform dicționarilor de specialitate, apoi ideea unei abordări pluridisciplinare, consultând diferite teorii consacrate ale unor cercetători matriciali în domeniu, cu scopul de a evidenția modul în care joncțiunile între discipline complementare pot eficientiza cercetarea literară, migrația instrumentarului analitic dinspre un cod spre altul, potențând periplul hermeneutic.

Analiza a avut ca punct de plecare anumite noțiuni teoretice, mai exact definirea termenului și fixarea conceptului în sine, urmată de analiza derivatelor lui în diverse arii culturale precum religia, filozofia, matematica, fizica, istoria, geografia, sociologia. Mai apoi, conceptul este discutat în literatură, propunând o perspectivă evolutivă asupra termenului. Am considerat a fi utilă fixarea ramei teoretice pornind chiar de la explicarea sensului termenului, consultând diferite dicționare de specialitate și axându-ne pe contribuția majoră a unor renumiți teoreticieni din diferite arii de cercetare. Desigur, fixarea conceptelor este înrădăcinată în arealul mitului (de la imaginarul biblic și epopeile homerice, până la teoriile euclidiene ori proiecțiile platoniciene), trecând prin teoriile asupra spațiului aparținătoare lui Leibniz și prin idealitatea transcendențială a spațiului, așa cum o teoretiza Kant, pentru care spațiul este o reprezentare *apriori*). Evoluția *spațiului* ca produs al imaginarii am urmărit-o având în vedere teoriile consacrate de către cercetători importanți precum Gaston Bachelard (care a introdus termenul *topoanaliză*, definit ca studiu al locurilor vieții noastre intime, greu accesibile), Michel Foucault (cel care definește termenul de *heterotopie*, ce explică natura heterogenă, în special a spațiului în care individul își desfășoară existența), Mihail Bahtin (care a lansat ideea de *cronotop* ca asociere semnificativă a celor două elemente indisolubile în opera literară, și anume spațiu-timp), Edward T. Hall (care a demonstrat consubstanțialitatea individului cu spațiul și a deschis lunga viață a *proximicii* ca paradigmă relevantă), Bertrand Westphal (care a aplicat metoda geocritică în analiza literară, concentrându-se pe studiul spațiului geografic) sau Maurice Blanchot (care a vorbit despre *un mediu al fascinației* sau *un mediu absolut*, prezent în orice operă, echivalentul spațiului acțiunii). Încercarea de a explica și de a clarifica acești termeni provocatori prin substanța lor semantică este ideea centrală a acestei părți a lucrării, care pregătește teoretic și anticipează

cercetarea din următoarele capitole. Menționez faptul că în realizarea analizei spațiului din perspectivă pluridisciplinară am intercalat câteva secvențe de text din articole publicate în perioada studiilor doctorale, articole ce se încadrează în tematica tezei.

În a doua parte a primului capitol, am evidențiat cele două extreme ale spațiului insular utopic/distopic, prezentând exemple concrete din literatura română și literatura universală. Se circumscrie proveniența, definirea și evoluția noțiunilor de utopie și distopie în domeniul literaturii. Am realizat o trecere în revistă a evoluției acestui gen în literatură, evidențiind atât aspectele specifice operelor utopice, cât și deosebirile în legătură cu modul în care societățile au fost organizate.

În urma analizei, am ajuns la concluzia că au existat mai multe tipuri de comunități și mai multe stiluri de viață, iar imaginarea acestora (utopii/distopii) nu a reprezentat altceva decât o analiză critică a fiecărei societăți contemporane fiecărui autor, rezultând o varietate de tipuri de insule/spații insulare, ce oferă multiple perspective de analiză.

În linia clasificării stabilite de Gaston Bachelard în lucrarea *Apa și visele*, urmat de numeroși alți cercetători, ca element de noutate am intercalat o secvență despre *alteritatea arhetipală a spațiului acvatic*, încercând să demonstrăm multiplele valențe dobândite de elementul tangent și definitoriu pentru spațiul insular aflat în centrul nostru de interes (*apa primordială ca element al Genezei, apa miraculoasă ca element al vieții sau al morții, apa ca element al vieții veșnice și al invincibilității, apa ca element al metamorfozei, apa ca element distructiv, apa ca element purificator, apa - graniță între lumi*). După cum se poate observa, am abordat rolul elementului acvatic în special în plan mistic, spiritual.

Al doilea capitol, ***Scurtă incursiune în evoluția imaginarului insular în literatura universală***, propune un popas în spațiul insular ca spațiu privilegiat în proza universală, în urma selectării unui corpus de opere din perioade diferite, care au manifestat o mare influență asupra creațiilor succesorilor. În urma selectării unui corpus de opere din perioade literare diferite, analiza evolutivă a mărcilor de semnificare oferite prin textele-suport evidențiază, în marginea celor două extreme ale spațiului insular – cadru utopic și cadru distopic – recurența și migrația câtorva structuri arhetipale: insula – *cetate ideală* (*Atlantida* - Platon), insulele odiseice – *insule mitice* (*Odisea* - Homer), insula urbană utopică – *o nouă Atlantidă* (*Utopia* - Thomas Morus), insula – *spațiu al exilului și refacere a Centrului* (*Furtuna* – William Shakespeare), insula – *spațiu al Celorlalți* (*Robinson Crusoe* – Daniel Defoe), insula – *spațiu al aventurii* (*Doi ani de vacanță* – Jules Verne), insula – *spațiu al păsărilor* (*Insula pinguinilor* – Anatol France), societatea distopică – *o falsă insularitate* (*O mie nouă sute optzeci și patru* – George Orwell), insula – *spațiu al dezumanizării* (*Împăratul muștelor* –

William Golding) și insula – *spațiu al deconstrucției individualismului modern* (Vineri sau *limburile Pacificului* – Michel Tournier).

În a doua parte a secolului al XX-lea, se poate observa o interdependență între ficțiunile literare, respectiv orice text literar se află într-o relație cu alte texte, proiectându-se noile concepte de mare forță, fundamentale și pentru cercetarea noastră: *rescriere; intertextualitate; transtextualitate* (*intertextualitatea, paratextul/hipotextul/hipertextul, metatextualitatea și arhitextualitatea*) - cu accepțiunile propuse de către Gérard Genette.

Prin corpusul de texte selectate s-a urmărit identificarea de modele de tip ***cronotopi insulari***, în diverse perioade de creație, gest exegetic fundamentat pe un protocol comparatist. Referindu-ne la o expunere comparatistă, am observat că *descriptivul* spațiului insular a ocupat un loc însemnat în evidențierea viziunii estetice asupra naturii și individului. Indiferent de tipologia personajului, odată intrat în relație cu noul spațiu, al retragerii și al despărțirii de spațiul comun, este supus unor transformări majore, așa încât spațiul insular ni se pare a avea nu doar simplu rol de cadru, ci și de motor evenimential.

Am constatat o evoluție a conceptului de *spațiu insular* de la o suprafață măsurabilă la o noțiune abstractă ce exercită o mare influență asupra imaginarului uman și care se află într-o continuă transformare, la interferența dintre real și ireal. Pornind de la premisa că omul se raportează la spațiul insular într-o manieră subiectivă/simbolică, deoarece insula este un spațiu ușor de modelat și oferă o posibilă evadare din realitate, încercăm să abordăm conceptele de *utopic/distopic*, demonstrând că insula poate fi regăsită în literatură sub două ipostazieri: ca spațiu utopic, paradisiac, locul unui nou început, al unei evoluții spirituale și materiale și, respectiv, ca spațiu distopic, infernal, locul unei experiențe sumbre, al unei involuții.

Pe baza constatărilor, vom putea vorbi despre existența unui adevărat gen literar distinct care îmbogățește literatura cu aluzii intertextuale. De aceea, problema va rămâne deschisă, iar direcțiile în care cercetarea va putea continua pot viza, pe de o parte, imaginarul insular în marile literaturi ale lumii, iar pe de altă parte analiza diferitelor toposuri insulare în proza românească.

În cel de-al treilea capitol, ***Poetica toposurilor insulare în proza românească***, am acordat o atenție deosebită operelor din literatura română care au pus în scenă *cadrul insulei*, ce a permis construirea unei rețele comune de mărci simbolice, recurente în imaginarul autorilor revizitați. Ca microtopos, insula are o puternică valoare simbolică și a prevalat asupra macrocosmosului prin valoarea sa de conservare, fiind mai puțin expusă

vulnerabilității. Din perspectivă simbolică, acest spațiu se caracterizează prin palierele dihotomice presupuse: iubire-ură, stabilitate-instabilitate, libertate-captivitate, devenind, astfel, un spațiu care atrage și impresionează și având o mare influență asupra imaginarului creator. Am urmărit o clasificare a tipurilor de insule/spații insulare, demonstrând că spațiul a dobândit noi valențe, redevenind, din timp în timp, un concept abstract, care se cere decriptat eficient (dovadă stau operele asupra cărora am ales să stăruim: *Cezara*, *Avatarii faraonului Tlâ*, *Sărmanul Dionis* de Mihai Eminescu; *Thalassa* de Al. Macedonski; *Șarpele* de Mircea Eliade; *Echinoxul nebunilor și alte povestiri* și *Biserica neagră* de A. E. Baconsky ș.a.). Și în perimetrul literaturii române analiza evolutivă a textelor-suport evidențiază fundamentarea celor două extreme ale semnificării spațiului insular (utopicul și distopicul), fațete ale unui Ianus imaginar. Pe această axă bipolară, am identificat capacitatea de generare a unor alegorii/parabole ample, fundamentate pe diferite tipuri de spații insulare precum: insula – *centru spiritual al perechii ancestrale* (*Cezara* - M. Eminescu), insula – *spațiu avataric compensativ de la capătul labirintului* (*Avatarii faraonului Tlâ* - M. Eminescu), insula – *spațiu insular oniric al exilului* (*Sărmanul Dionis* - Mihai Eminescu), insula – *spațiu mitic al întoarcerii la origini*, insula – *închisoare, spațiu al extremelor* (*Thalassa* - Al. Macedonski) și orașul – *spațiu al insularității citadine damnate* (*Echinoxul nebunilor și alte povestiri* și *Biserica neagră* - A.E. Baconsky).

Mihai Eminescu a abordat în cele trei opere selectate, trei tipuri de spații sacre, spații de plenitudine mitică, având o configurație de *axe ale lumii*, dotate cu atribute mitice. Toposul spațiilor este unul sacru cu un decor somptuos, de o luxurianță vegetală fabuloasă, contururile fiecărui lucru au acum reflexe onirice, mirajul visului aruncă asupra obiectelor și elementelor naturii palori și străluciri magice, iar repetarea succesiunii real-ireal dă sugestia unei infinite ciclice reiterări a spațiului și timpului. Insula lui Euthanasius, din nuvela *Cezara*, are o topografie asemănătoare Insulei Fericirilor, este un centru, un microcosmos viu; este spațiul cu caracter transcendent, unde se atinge perfecțiunea existenței, spațiul care are o dimensiune paradisiacă ce se opune realității obișnuite.

Discursul fantastic al nuvelei *Avatarii faraonului Tlâ* instituie o altă viziune asupra lumii, renunțând la elementele reale ale spațiului, ceea ce conduce la instaurarea miraculosului, prin aducerea în prim-plan a unui alt spațiu matricial, al piramidei-mormânt, un spațiu neverosimil, semiobscur și tern, în care moartea este o putere generatoare de viață. Spațiul insular în această operă este un spațiu avataric compensativ, un topos al pieirii, dar și al renașterii, în care viața și moartea se împletesc, modelând suflete, în acord cu ordinea cosmică, pentru ca mai apoi să fie eliberate.

Nuvela *Sărmanul Dionis* este o nuvelă de factură onirico-metafizică în care eroul încearcă o re-creare a spațiului primordial, aducând în prim-plan paradisul selenar în care timpul se oprește parcă suspendat în infinit și distanța terestru-cosmic se anulează. Toate elementele naturii onirice ale acestui spațiu sunt pure și investite cu puteri magice, rezultat al incredibilei puteri imaginative de a crea universuri noi. Spațiul imaginat înfățișează o nouă *Facere*.

Preferința pentru imaginarul insular ca spațiu primordial paradisiac și ieșirea din timpul concret se regăsește și în proza fantastică a lui Mircea Eliade care a fost captivat de mituri. În micro-romanul *Șarpele*, Mircea Eliade folosește, în premieră, tehnica universurilor paralele, rod al imaginației sale creatoare. Universurile paralele se pretează unui joc al translațiilor. Ființa pendulează între fantastic și mit, tinzând spre începuturile cosmogonice și paradisiace, astfel făcând cunoscute nostalgiile dintotdeauna ale omenirii. Spațiul insular conturat este unul transcendent, plin de magie, un univers paralel care face posibilă legătura dintre concret (profan) și fantastic (sacru), dându-se impresia de întoarcere la origini. Insula reîntregirii cuplului originar păstrează multe elemente corespondente cu spațiul descris de Eminescu, configurând o insulă primordială, cu vegetația luxuriantă edenică, o altă variantă a insulei lui Euthanasius, accesibilă doar celor inițiați.

Spațiul insular din romanul *Thalassa* al lui Alexandru Macedonski reprezintă o amplă imagine a toposului care oscilează între somptuozitate, policromie și catastrofalul elementelor dezlănțuite, ce dau senzația unui infern terestru care fuzionează cu imaginea acvaticului și transformă eroul într-un prizonier al insulei. Insula și marea sunt toposuri generatoare de iubire și de moarte, de pedeapsă și purificare, dar și morminte. Restaurarea unității primordiale este condiționată de sacrificiul suprem al îndrăgostiților care trebuie să treacă prin furcile caudine ale vieții de cuplu. Intenția lui Macedonski nu a fost să scrie un roman despre dimensiunea grotescă a spiritului uman, ci despre dimensiunea colosală, fantastică a acestuia, despre descompunerea Cosmosului și reunificarea lui.

În opoziție cu concepția tradițională, prin care s-a demonstrat nevoia omului de a crea lumi utopice, în care să evadeze și să se poată împlini, au apărut alte reprezentări ale lumii imaginate de scriitori cu atitudine polemică, și anume lumile distopice sau inversiuni utopice, inspirate din modelul societăților contemporane decăzute, atât din punct de vedere politic, cât și din punct de vedere religios.

Prozele lui A. E. Baconsky au rolul de a contura imaginea societății surprinsă într-un proces de insularizare maladivă a individului. Ambele opere, *Echinouxul nebunilor și alte povestiri* și *Biserica neagră*, tratate în acest scop dau senzația de permanentă alunecare dintr-

un coșmar în altul, coșmar din care eroul nu se poate trezi, ci pe care poate doar să-l accepte, aceasta fiind singura cale pentru a putea continua. Eroul trăiește o experiență a frustrării și rămâne un etern prizonier în orașul-închisoare, victimă a unei existențe absurde într-un spațiu blestemat, în care progresul și ascensiunea sunt resimțite ca scufundare și involuție. Omul suferă o serie de mutații până când se transformă într-o unealtă schematizată, este lipsit de individualitate și de trăiri sufletești, având o singură identitate, și anume identitate politică.

Spațiul utopic și spațiul distopic reprezintă două lumi în contrast asemeni *visului*, fantezie ca formă a lumii interioare, spre deosebire de *coșmarul* materializat într-o crudă realitate. Pe scurt, ceea ce am realizat în prezenta lucrare reprezintă un inventar tematic, pornind de la diferite tipuri de spații, cu subspațiile aferente. Spațiul imaginat la nivelul prozei devine un spațiu constant supus transformărilor, influențat, în special, de factorii socio-culturali, dat fiind faptul că progresul societății, înregistrat de-a lungul secolelor, a dus la mari transformări în ce privește cadrul desfășurării existenței umanității (războaie, modificări teritoriale, forme de guvernare etc.).

Finalul acestui capitol l-am alocat ideologiei comuniste ce a avut ca rezultat insularizarea maladivă a individului, fapt ce s-a reflectat în literatura secolului XX, o literatură supusă, secvențial, doctrinelor și ideologiei totalitare. Am trecut în revistă câteva opere reprezentative în acest sens, semnate de autori-foști deținuți politici sau prizonieri de sistem. Ion Eremia, spre exemplu, în *Gulliver în țara minciunilor*, expune o falsă insularitate a lumii orașelor și satelor, caracterizată prin alteritate și prin opoziția unor concepte: furt vs virtute, abuz vs grijă pentru om, minciună vs adevăr. Spațiul totalitar imaginat este o țară numită Kukunia, o cetate stranie în care individul trece printr-un proces de degradare umană, un spațiu-timp al durerii și umilințelor terifiante, fiind învinuit de crime pe care nu le-a săvârșit și pentru care trebuie să ispășescă pedepse aspre. Autorul vorbește și despre o cădere imaginară a regimului comunist, provocată de o revoltă neașteptată, prefigurând cu lux de amănunte sfârșitul Epocii de Aur ceaușiste. I. D. Sîrbu, în *Adio, Europa!*, plasează acțiunea într-o regiune fictivă care aparține unei țări subordonată Porții Otomane. Eroul este un izgonit într-un oraș în care resimte acut insularizarea, căci totul funcționează sub forma unei rețele care a instaurat frica prin stilul de a conduce și a supraveghea întreaga societate, ce suferă de foame și de frig. Rolul acestei intrigi este de a expune, folosind un comic grotesc, decadența și cinismul conducerii totalitare într-un spațiu restrâns al unui oraș ostil și frământările care au loc în toate nivelurile socio-umane.

Romanul lui Octavian Paler, *Viața pe un peron*, reflectă nevoia de izolare a individului atunci când realitatea nu mai corespunde așteptărilor sale, realizând o critică aspră la adresa

sistemului totalitar al vremii. Narațiunea este o imagine a membrilor subordonați regimului instaurat, falși cerșetori devotați unei sumbre *religii a fricii* cu rol în supravegherea populației, dar și a celor inadaptați, precum eroii-naratori, care sunt nevoiți să se retragă din orașul-închisoare într-o gară abandonată.

Oana Orlea, în *Perimetrul Zero*, conturează imaginea unui spațiu totalitar nenumit, un oraș interzis, pustiu, în care orice sentiment este suprimat. Protagonista este condamnată la izolare după ce înțelege că răul îi invadează conștiința.

Bujor Nedelcovici în *Al doilea mesager*, situează acțiunea într-un spațiu insular reprezentat printr-o cazarmă numită „Insula Victoriei”, asemeni unui spital de psihiatrie, un adevărat infern cu climă extremă, unde se petrec fapte de neimaginat. Centrul de unde se coordonează toate acțiunile este Institutul care are ca scop reeducarea.

S-a observat o tematică abordată alegoric, în care individul neadaptat este condamnat pe viață să-și trăiască propria dramă generată de sentimentul acut al pierderii aderenței la societatea din care încă face parte. Lumile creionate în aceste distopii simbolizează diferite tipuri de insularizare a individului și a societăților incapabile să găsească soluții salvatoare. Cetățenii sunt niște străini ai orașelor-cetăți, victime ale diverselor regimuri dictatoriale.

În contextul celor afirmate și argumentate anterior, considerăm că spațiul insular se află într-o continuă redescoperire datorată modificării poziției în societate a individului și a percepției asupra insulei, acest tip de spațiu fiind constant supus modificărilor și, în același timp, deschis către o multitudine de interpretări datorită permisivității sale în a accepta mereu alte semnificații, în funcție de fluctuațiile imaginarului creator, dependent și el, la rândul său, de mutațiile ideologice și de mișcările istoriei ori ale paradigmatelor esteticii. Suprapunerea tipurilor de imaginar insular sintetizează atât importanța experienței civilizatoare a ideilor luminate care au puterea de a schimba lumea, cât și armonia patriarhală nemutilată de invazia societății moderne, acordând un credit nelimitat puterii literaturii de a schimba lumea în bine. Conștientizând complexitatea subiectului, ne-am propus fructificarea acestei direcții de cercetare în continuare, considerând că este un început personal în propunerea de noi ipoteze.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

I. BIBLIOGRAFIE PRIMARĂ:

1. BACONSKY, A. E., *Biserica neagră*, București, Editura Cartea Românească, 1990.
2. BACONSKY, A. E., *Echinoxul nebunilor și alte povestiri*, în *Scrieri II – proze*, București, Editura Cartea Românească, 1990.
3. DEFOE, Daniel, *Robinson Crusoe*, trad. Petru Comarnescu, București, Editura pentru Literatură, 1964.
4. ELIADE, Mircea, *Șarpele*, Cluj-Napoca, Editura V-V Press, 1991.
5. EMINESCU, Mihai, *Avatarii faraonului Tlâ*, Iași, Editura Junimea, 1985.
6. EMINESCU, Mihai, *Cezara*, Iași, Editura Junimea, 1985.
7. EMINESCU, Mihai, *Sărmanul Dionis*, Iași, Editura Junimea, 1985.
8. EREMIA, Ion, *Gulliver în țara minciunilor*, Prefață de Petre Răileanu, București, Editura Fundației Culturale Române, 1992
9. FRANCE, Anatole, *Insula Pinguinilor*, trad. Aurel Tita, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1954.
10. GOLDING, William, *Împăratul muștelor*, trad. Constantin Popescu, București, Editura Humanitas, 2013
11. HOMER, *Odiseea*, trad. George Murnu, București, Editura Univers, 1979.
12. MACEDONSKI, Al., *Thalassa*, Curtea de Argeș, Editura Tana, 2008.
13. MORUS, Thomas, *Utopia*, București, Editura MondoRo, 2014.
14. ORWELL, George, *O mie nouă sute optzeci și patru*, trad. Mihnea Gafița, Iași, Editura Polirom, 2012.
15. SHAKESPEARE, William, *Furtuna*, trad. George Volceanov, Pitești, Editura Paralela 45, 2010.
16. TOURNIER, Michel, *Vineri sau limburile Pacificului*, trad. Ileana Vulpescu, București, Editura Rao, 2013
17. VERNE, Jules, *Doi ani de vacanță*, trad. Michaela Rodica Bușoiu, Pitești, Editura Herra, f. a..

II. BIBLIOGRAFIE TEORETICĂ ȘI CRITICĂ

1. ANTOHI, Sorin, *Civitas imaginalis. Istorie și utopie în cultura română*, Iași, Editura Polirom, 1999.
2. ANTOHI, Sorin, *Utopica. Studii asupra imaginarului social*, București, Editura Științifică, 1991.
3. BACHELARD, Gaston, *Apa și visele. Eseu despre imaginația materiei*, trad. Irina Mavrodin, București, Editura Univers, 1997.
4. BACHELARD, Gaston, *Pământul și reveriile odihnei. Eseu asupra imaginilor intimității*, trad. Irina Mavrodin, București, Editura Univers, 1998.
5. BACHELARD, Gaston, *Pământul și reveriile voinței*, trad. Irina Mavrodin, București, Editura Univers, 1998.
6. BACHELARD, Gaston, *Poetica spațiului*, trad. Irina Bădescu, Prefață de Mircea Martin, Pitești, Editura Paralela 45, 2003.
7. BACHELARD, Gaston, *Psihanaliza focului*, trad. Lucia Munteanu, București, Editura Univers, 2003.
8. BAHTIN, Mihail, *Probleme de literatură și estetică*, Cluj-Napoca, Editura Univers, 1982.
9. BHOSE, Amita, *Cosmologia lui Eminescu*, ediție îngrijită de Carmen Mușat-Coman, București, Editura Cununi de stele, 2013.
10. BHOSE, Amita, *Eminescu și India*, ediția a II-a, ediție îngrijită de Carmen Mușat-Coman, Prefață și postfață de Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Iași, Editura Cununi de stele, 2011.
11. BHOSE, Amita, *Proza literară a lui Eminescu și gândirea indiană*, ediția a II-a, ediție îngrijită de Carmen Mușat-Coman, București, Editura Cununi de stele, 2015.
12. *Biblia sau Sfânta Scriptură*, tipărită sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a Prea Fericitului Părinte Teoctist Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române cu aprobarea Sfântului Sinod, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2020.
13. BLANCHOT, Maurice, *Spațiul literar*, București, Editura Univers, 1980.
14. BOIA, Lucian, *Insula. Despre izolare și limite în spațiul imaginar*, coord. Lucian Boia, Anca Oroveanu, Simona Corlan-Ioan, Centrul de Istorie a Imaginarului și Colegiul Noua Europă, 1999.
15. BOIA, Lucian, *Pentru o istorie a imaginarului*, trad. Tatiana Mochi, București, Editura Humanitas, 2000.

16. BRAGA, Corin, *Le paradis interdit au Moyen-Âge, Littératures comparées*, Collection dirigée par Pierre Zirkuli, Paris, L'Harmattan, 2004.
17. BURGOS, Jean, *Pentru o poetică a imaginarului*, trad. Gabriela Duda și Micaela Gulea, Prefață de Gabriela Duda, București, Editura Univers, 1988.
18. BRÂNZEU, Pia, *Spațiul în romanul anglo-saxon contemporan. Heterocosmosuri/heterotopii*, București, Editura Art, 2011.
19. BORBÉLY, Ștefan, *Proza fantastică a lui Mircea Eliade – complexul gnostic*, Cluj-Napoca, Editura Biblioteca Apostrof, 2003.
20. BUD, Crina, *Rolul și rolurile lui A. E. Baconsky în cultura română*, Pitești, Editura , Editura Paralela 45, 2006.
21. CĂRĂUȘ, Tamara, *Efectul Menard. Rescrierea postmodernă: perspective etice*, Pitești, Editura Paralela 45, 2003.
22. CĂLINESCU, G., *Opera lui Mihai Eminescu*, vol. I, București, Editura Minerva, 1976.
23. CÂMPAN, Diana, *Gâtul de lebedă. Utopiile răsturnate și confesiunile mascate ale lui A. E. Baconsky*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2003.
24. CESEREANU, Ruxandra, *Gulagul în conștiința românească. Memorialistica și literatura închisorilor și lagărelor comuniste. Eseu de mentalitate*, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Iași, Editura Polirom, 2005.
25. CHEVALIER, Jean, GHEERBRANT, Alain, *Dicționar de simboluri. Mituri, vise, obiceiuri, gesturi, forme, figuri, culori, numere*, trad. Micaela Slăvescu, Laurențiu Zoicaș (coord.), Daniel Nicolescu, Doina Uricariu, Olga Zaicik, Irina Bojin, Victor-Dinu Vlădulescu, Ileana Cantuniari, Liana Repețeanu, Agnes Davidovici, Sanda Oprescu, Iași, Editura Polirom, 2009.
26. CIORĂNESCU, Alexandru, *Viitorul trecutului. Utopie și literatură*, București, Editura Cartea Românească, 1996.
27. CORNEA, Laura, *Irezistibila tentație. Imaginar insular în literatura română: Eminescu, Eliade, Macedonsky, Baconsky*, Cluj-Napoca, Editura Școala Ardeleană & Eikon, 2015.
28. CREȚU, Bogdan, *Utopia negativă în literatura română*, București, Editura Cartea Românească, 2008.
29. DEFRADAS, Jean, *Literatura elină*, trad. Ileana Vulpescu, București, Editura Tineretului, 1968.

30. DEL CONTE, Rosa, *Eminescu sau despre absolut*, trad. Marian Papahagi, București, Editura Humanitas, 2016.
31. DELUMEAU, Jean, *Grădina desfătărilor. O istorie a Paradisului*, trad. Horațiu Pepine, București, Editura Humanitas, 1997.
32. DELUMEAU, Jean, *Religiile lumii*, trad. Angela Pagu, București, Editura Humanitas, 1996.
33. DIMITRIU, Daniela, *Grădinile suspendate. Poezia lui Alexandru Macedonski*, Iași, Editura Polirom, 1999.
34. DUMITRESCU-BUȘULENGA, Zoe, *Mit arhaic – mit cultural – poezia românească în a doua jumătate a secolului XIX*, în *Istoria literaturii române – Studii –*, coord. științific Zoe Dumitrescu-Bușulenga, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1979.
35. DURAND, Gilbert, *Figuri mitice și chipuri ale operei - de la mitocritică la mitanaliză-*, trad. Irina Bădescu, București, Editura Nemira, 1998,
36. DURAND, Gilbert, *Structurile antropologice ale imaginarului. Introducere în arhetipologia generală*, București, Editura Univers, 1977.
37. ECO, Umberto, *Cum ne construim dușmanul și alte scrieri ocazionale*, trad. Ștefania Mincu, Iași, Editura Polirom, 2017.
38. EDSON, Evelyn, *Mapping Time and Space: How Medieval Mapmakers Viewed Their World*, London, British Library, 1997.
39. ELIADE, Mircea, *Insula lui Euthanasius*, București, Editura Humanitas, 2008.
40. ELIADE, Mircea, *Mefistofel și androginul*, trad. Alexandra Cuniță, București, Editura Humanitas, 1995.
41. ELIADE, Mircea, *Sacrul și profanul*, trad. Brîndușa Prelipceanu, București, Editura Humanitas, 2019.
42. ERDELI, George, CÂNDEA, Melinda, BRAGHINĂ, Cristian, COSTACHIE, Silviu, ZAMFIR, Daniela, *Dicționar de geografie umană*, București, Editura Corint, 1999.
43. EVSEEV, Ivan, *Dicționar de simboluri și arhetipuri culturale*, Timișoara, Editura Amarcord, 2001.
44. EVSEEV, Ivan, *Enciclopedia semnelor și simbolurilor culturale*, Editura Amarcord, Timișoara, 1999.
45. FERNS, Chris, *Narrating Utopia: Ideology, Gender, Form in Utopian Literature*, Liverpool University Press, 1999.

46. GLODEANU, Gheorghe, *Avatarurile prozei lui Mihai Eminescu*, Deva, Editura Emia, 2007.
47. GLODEANU, Gheorghe, *Coordonate ale imaginarului în opera lui Mircea Eliade*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2001.
48. GLODEANU, Gheorghe, *Măștile lui Proteu. Ipostaze și configurații ale romanului românesc*, București, Fundația Culturală Libra, 2005.
49. GOFF, Jacques Le, *Imaginarul medieval*, Eseuri, trad. și note de Marina Rădulescu, București, Editura Meridiane, 1991.
50. HUXLEY, Aldous, *Porțile percepției, Raiul și iadul*, trad. de Mihai Moroiu, Iași, Editura Polirom, 2012.
51. IACOB, Livia, *Parodia literară. Șapte rescrieri românești*, Iași, Editura Institutul European, 2011.
52. JIROV, N.F., *Atlantida. Probleme fundamentale ale atlantologiei, Textele lui Platon despre Atlantida*, versiune românească îngrijită de prof. univ. Maria Marinescu-Himu, București, Editura Științifică, 1967.
53. JUNG, C. G., *Arhetipurile și inconștientul colectiv*, trad. Daniela Ștefănescu, Vasile Dem. Zamfirescu, București, Editura Trei, 2003.
54. KERNBACH, Victor, *Dicționar de mitologie generală*, București, Editura Albatros, 1995.
55. KUMAR, Krishan, *Utopianismul*, trad. Felix-Gabriel Lefter și Dan Pavelescu, București, Editura Du Style, 1998.
56. MANOLESCU, Nicolae, *Proza lui A. E. Baconsky, în Literatura română postbelică. Lista lui Manolescu*, Brașov, Editura AULA, 2001.
57. MARINO, Adrian, *Opera lui Alexandru Macedonski*, București, Editura pentru Literatură, 1967.
58. NOICA, Constantin, *Eminescu sau Gânduri despre omul deplin al culturii românești*, București, Editura Humanitas, 2014.
59. PAPAĞAGI, Marian, *Eros și utopie*, ediția a II-a, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1999.
60. PAPU, Edgar, *Călătoriile Renașterii și noi structuri literare*, București, Editura pentru literatură universală, București, 1967.
61. PATRAȘ, Antonio, *Ion D. Sârbu. De veghe în noaptea totalitară*, Sibiu, Editura InfoArt Media, 2011.
62. PETRESCU, Ioana Em., *Eminescu – poet tragic*, Iași, Editura Junimea, 2001.

63. PETRESCU, Olivia, *Semnificația mitică a spațiului în literatura ibero-americană și engleză a secolului XX*, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2014.
64. PRELIPCEAN, Teodora, *Utopia, Imaginarul social între proiecție și realitate*, Iași, Editura Adenium, 2015.
65. RĂCHIȘAN, Delia-Anamaria, *Insula și marea la Mihai Eminescu și la Alexandru Macedonsky*, Cluj-Napoca, Editura Mega / Argonaut, 2017.
66. RESCHIKA, Richard, *Introducere în opera lui Mircea Eliade*, București, Editura Saeculum I. O., 2000.
67. ROBERT, Marthe, *Romanul începuturilor și începuturile romanului*, trad. Paula Voicu-Dohotaru, București, Editura Univers, 1983.
68. SIMION, Eugen, *Proza lui Eminescu*, București, Editura pentru Literatură, 1964.
69. SIMION, Eugen, *Scriitori români de azi, I*, București, Fundația Cartea Românească, 1974.
70. TACCIU, Elena, *Romantismul românesc. Un studiu al arhetipurilor*, vol. II., București, Editura Minerva, 1985.
71. TODOROV, Tzvetan, *Călători și indigeni, în Omul Renașterii*, volum coordonat de Eugenio Garin, traducere de Dragoș Cojocaru, prefață de Maria Carpov, Iași, Editura Polirom, 2000.
72. TOMA, Pavel, *Lumi ficționale*, trad. de Maria Mociorniță, București, Editura Minerva, 1992.
73. VIANU, Tudor, *Arta prozatorilor români*, București, Editura Minerva, 1988.
74. ZAMFIR, Mihai, *Introducere în opera lui Al. Macedonski*, cap. al III-lea, București, Editura Minerva, 1972.
75. WUNENBURGER, Jean-Jaques, *Viața imaginilor*, trad. de Ionel Bușe, Cluj-Napoca, Editura Cartimpex, 1998.

III. BIBLIOGRAFIE ELECTRONICĂ

1. ACTERIAN, Haig, Shakespeare, București, Fundația pentru Literatură și Artă – Regele Carol II, 1938, <http://restitutio.bcub.ro/bitstream/123456789/619/1/24020%20Shakespeare%20%20Haig%20Acterian.pdf>, (accesat la data de 08 iulie 2020).
2. AGACHI, Andreea, *Ispita primordialității în Cezara de Mihai Eminescu*, în *Studii eminescologice* 8, cap. *Poetică și stilistică*, coord. Viorica S. Constantinescu, Cornelia

Viziteu, Lucia Cifor, Cluj-Napoca, Editura Clusium, 2006, <http://www.bcu-iasi.ro/docs/studii-eminescologice-nr8.pdf>, (accesat la data de 29 decembrie 2019).

3. ALEXANDRU, Radu, *Cultul apelor în mitologia românească*, <https://www.crestinortodox.ro/datini-obiceiuri-superstitii/cultul-apeilor-mitologia-romaneasca-122814.html> (accesat la data de 08 septembrie 2018).

4. BOLDEA, Iulian, *Subversiunile acvaticului*, în revista *Apostrof*, Anul XXIII, nr. 7 (266), 2012, <http://revista-apostrof.ro/apowp/reviste/2012-07.pdf>, (accesat 06 iulie 2020).

5. BOLDEA, Iulian, *Timp și temporalitate în opera lui Mihai Eminescu*, [https://www.academia.edu/36835806/TIMP %C5%9EI TEMPORALITATE %C3%8EN O PERA LUI MIHAI EMINESCU](https://www.academia.edu/36835806/TIMP_%C5%9EI_TEMPORALITATE_%C3%8EN_OPERA_LUI_MIHAI_EMINESCU) (accesat la data de 15 aprilie 2018).

6. BUFFIERE, Felix, *Miturile lui Homer și gândirea greacă*, https://kupdf.net/download/felixbuffieremiturileluihomersigandireagreacapdf_59f52c7de2b6f5f65e5738ae_pdf (accesat la data de 07 iulie 2020).

7. CHAMBERLIN, J. Edward, *Island: How Islands Transform the World*, London, Elliott and Thompson, 2013, <https://www.scribd.com/read/353172422/Island-How-Islands-Transform-the-World>, (accesat la data de 10 ianuarie 2020).

8. CHELARIU, Brândușa, *Ipostaze ale visului și ale reveriei în proza lui Eminescu și a lui Novalis*, în *Xenopoliana Buletinul Fundației Academice „A.D. Xenopol”*, 2008, <http://www.wurmbrand.ro/wp-content/uploads/downloads/2011/11/Articol-XENOPOLIANA-2008-Ipostaze-ale-visului-si-ale-reveriei-in-proza-lui-Eminescu-si-a-lui-Nov.pdf>, (accesat la data de 18 iunie 2020)

9. CHICIUDEAN, Gabriela, *O posibilă interpretare a simbolurilor din Cezara*, <https://dokumen.tips/documents/simboluri-din-cezara.html>, (accesat la data de 27 decembrie 2019).

10. DELEUZE, Gille, *Desert Islands and Other Texts 1953-1974*, trad. Michael Taormina, Los Angeles, 2004, https://cdn.preterhuman.net/texts/thought_and_writing/philosophy/Deleuze/Deleuze%20%20Desert%20Islands%20and%20Other%20Texts.pdf, (accesat la data de 18 iunie 2020).

11. ELIADE, Mircea, *Aspecte ale mitului*, trad. Paul G. Dinopol, București, Editura Univers, 1978, [https://www.academia.edu/17945802/Mircea Eliade Aspecte ale mitului](https://www.academia.edu/17945802/Mircea_Eliade_Aspecte_ale_mitului) (accesat la data de 12 decembrie 2019).

12. ERICKSEN, Thomas Hylland, "Do cultural islands exist?" in *Social Anthropology*, No. 1, 1993, <http://hyllanderiksen.net/Culturalislands.html>, (accesat la data de 11 august 2018).

13. GAVRILOV, Anatol, *Conceptul bahtinian de cronotop romanesc*, https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Concertul%20bahtinian%20de%20cronotop%20romanwesc.pdf, (accesat la data de 05 iulie 2020).
14. HAY, Pete, "A Phenomenology of Islands", in *Island Studies Journal*, Vol. 1, No. 1, 2006, p. 19-42. https://www.researchgate.net/publication/26486348_A_Phenomenology_of_Islands, (accesat la data de 11 august 2018).
15. KENT, Susan, *New Directions in Archaeology. Domestic Architecture and The Use of Spac. An interdisciplinary cross-cultural study*, Cambridge University Press, 1990, https://books.google.ro/books?id=jn8dTnrGHckC&pg=PA48&lpg=PA48&dq=Irwin+Altman+despre+spatiu&source=bl&ots=X6rc12KM40&sig=ACfU3U3IQsWr_PgXisWIKjrIMdrZ3AS87A&hl=ro&sa=X&ved=2ahUKEwidnIfRgLPqAhWPlosKHcCgA6QQ6AEwAHoECAoQAQ#v=onepage&q&f=false, (accesat 04.07.2020).
16. NEGRICI, Eugen, *Literatura română sub comunism. Proza*, ediția a II-a, București, Editura Fundației PRO, 2006, p. 220, <https://www.yumpu.com/ro/document/read/13722038/literatura-romana-sub-comunism-prozapdf>, (accesat 25.01.2020).
17. OWE, Ronstrom, „Island Words, Island Worlds: the Origin and Meanings of Words for *Islands* in North-West Europe”, in *Island Studies Journal*, Vol. 4, No. 2, 2009, p. 168 https://www.researchgate.net/publication/47716303_Island_Words_Island_Worlds_The_Origins_and_Meanings_of_Words_for_'Islands'_in_North-West_Europe., (accesat la data de 11 decembrie 2019)
18. PRUS, Elena, *Proxemica literară ca personalizare a spațiului*, în *Revista Limba Română*, 2004, nr. 12, anul XIV, <http://www.limbaromana.md/index.php?go=articole&n=1945> (accesat la data de 15 niembrie 2017).
19. SPÂNU, Petruța, *Insula vrăjită*, în „*Acta Iassyensia comparationis*”, nr. 8, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2010, http://www.literaturacomparata.ro/Site_Acta/Old/acta8/spanu_8.2010.pdf, (accesat la data de 05 iulie 2020).
20. SCHOPENHAUER, Arthur, *Ideea platoniciană. Obiectul artei*, în *Lumea ca voință și reprezentare*, ediție integrală, trad. Radu Gabriel Pârvu, București, Editura Humanitas, 2012, https://books.google.ro/books?id=k5v6AwAAQBAJ&pg=PA210&lpg=PA210&dq=Platon+teorii+despre+spa%C8%9Biu&source=bl&ots=orc6ZF07by&sig=ACfU3U2mfE_az5FXSkgO9

[Q6LV5px6Bih9w&hl=ro&sa=X&ved=2ahUKEwiVjP7RnrPqAhX8AxAIHUtdDFgQ6AEwAXoECAwQAQ#v=onepage&q=Platon%20teorii%20despre%20spa%C8%9Biu&f=false,](https://www.literaturacomparata.ro/Site_Acta/Old/acta8/spanu_8.2010.pdf)

(accesat la data de 04.07.2020).

21. SPÂNU, Petruța, *Insula vrăjită*, în *Acta Iassyensia comparationis*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, nr. 8, 2010, http://www.literaturacomparata.ro/Site_Acta/Old/acta8/spanu_8.2010.pdf, (accesat la data de 08.07.2020).

22. Ștefan (Miheț) Maximiliana, *Feminine Initiation and Sacrifice in the Neptunic Space of Eminescu and Macedonski*, în volumul Conferinței internaționale *Literature, Discourse and Multicultural Dialogue* - ediția a VI-a, editori Iulian Boldea, C. Sigmirean, D. M. Buda, Tîrgu Mureș, <https://old.upm.ro/ldmd/LDMD-06/Lit/Lit%2006%2060.pdf>

23. Ștefan (Miheț) Maximiliana, *The Alterity of the Aquatic Space*, în *International Conference Communication, Context, Interdisciplinarity*, vol. 5, 2018, <https://old.upm.ro/cci/CCI-05/Lit/Lit%2005%2060.pdf>

24. Ștefan (Miheț) Maximiliana, *Insular Topos – The Corollary of Eminescian sublimations*, în *Journal of Romanian Literary Studies*, editor Iulian Boldea, Tîrgu Mureș, Editura Arhipelag XXI Press, 2019 <https://old.upm.ro/jrls/JRLS-16/RIs%2016%2016.pdf>

25. Ștefan (Miheț) Maximiliana, *The Poetics of Island Space – Between Utopia and Dystopia*, în *MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue*, editor Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean, Tîrgu Mureș, Editura Arhipelag XXI Press, 2018, <https://old.upm.ro/gidni/GIDNI-05/Lit/Lit%2005%2086.pdf>

26. Ștefan (Miheț) Maximiliana, *A Theoretical Excursion on Spatial Evolution from a Multidisciplinary Perspective*, în *Literature, Discourses and the Power of Multicultural Dialogue*, editor Iulian Boldea, Tîrgu Mureș, Editura Arhipelag XXI Press, 2017, <https://old.upm.ro/ldmd/LDMD-05/Lit/Lit%2005%2088.pdf>